



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-715848- I/12/KK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia

21. I. 2013

Pan Jan Dworak

**Przewodniczący Krajowej Rady
Radiofonii i Telewizji**

Skwer Ks. Kard. S. Wyszyńskiego 9

01 - 015 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

We współczesnym świecie dostęp do usług medialnych nabiera coraz większego znaczenia, z tego powodu niezmiernie ważną kwestią jest eliminowanie wykluczenia cyfrowego osób z niepełnosprawnością. Temu celowi miał służyć art. 18a ust. 1 ustawy z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 226 ze zm.) zobowiązujący nadawców programów telewizyjnych do zapewniania dostępności programów dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji, napisów dla niesłyszących oraz tłumaczeń na język migowy, tak aby co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie udogodnienia. Zgodnie z ustępem drugim tego artykułu Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji może określić, w drodze rozporządzenia, niższy niż określony w ust. 1 udział w programie telewizyjnym audycji z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych.

Rzecznik Praw Obywatelskich został poinformowany przez Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni o przebiegu prac działającej przy Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji grupy roboczej ds. monitorowania sposobu wdrażania przepisów ustawy w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością. Według informacji uzyskanych przez Rzecznika, podczas tych prac przedstawiciele nadawców zaproponowali wykładnię tego artykułu ograniczającą

dostęp osób z niepełnosprawnością sensoryczną. Zgodnie z nią wszystkie udogodnienia (audiodeskrypcja, napisy dla niesłyszących oraz tłumaczenia na język migowy) muszą stanowić łącznie co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu, a proporcje między nimi są pozostawione do decyzji nadawcy.

Zdaniem Rzecznika taka wykładnia jest nieprawidłowa a jej przyjęcie skutkowałoby pogłębieniem zagrożenia wykluczenia cyfrowego osób z niepełnosprawnością sensoryczną.

W opinii Rzecznika udogodnienia wymienione w wyżej wskazanym przepisie należy traktować osobno. Tak więc nadawcy są zobowiązani do zapewnienia 10% programów posiadających audiodeskrypcję, 10% programów z napisami dla osób niesłyszących oraz 10% programów tłumaczonych na język migowy. Takie rozumienie art. 18a ustawy o radiofonii i telewizji wynika zarówno z wykładni językowej, jak i celowościowej. Odnosząc się do pierwszej z nich trzeba zauważyć, iż ustawodawca użył zwrotu „takie udogodnienia” a nie „któregokolwiek z udogodnień”.

Natomiast analizując tę kwestię za pomocą wykładni celowościowej trzeba stwierdzić, iż usługi te są adresowane do różnych grup odbiorców: audiodeskrypcja dla osób niewidomych i niedowidzących, napisy dla osób niesłyszących i niedosłyszących, tłumaczenie na język migowy dla głuchych od urodzenia. Zastosowany w przepisie łącznik „oraz” wskazuje, że jego celem jest zapewnienie dostosowania co najmniej 10% programów dla osób z niepełnosprawnością wzroku i 10% programów dla osób z niepełnosprawnością słuchu. Trzeba zauważyć, iż audiodeskrypcja nie jest przydatna osobom niesłyszącym natomiast tłumaczenie na język migowy osobom niewidomym. Z kolei dla osób głuchych od urodzenia język migowy jest pierwszym językiem i nie każda z tych osób zna pisany język polski. Przyjęcie więc wykładni proponowanej przez nadawców powodowałaby znaczne zmniejszenie ilości programów, które byłyby dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością sensoryczną. Spowodowałoby także zagrożenie zastosowania przez nadawców tylko jednej najtańszej praktyki. Warto też zauważyć, iż za taką interpretacją art. 18a ust. 1 ustawy opowiedział się również w opinii przygotowanej dla Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni mec. dr Szymon Byczko.

Trzeba przy tym zwrócić uwagę, że nawet przy przyjęciu wykładni uważanej przez Rzecznika za prawidłową wymogi w tym zakresie będą niższe niż w większości państw europejskich.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 4 ustawy o radiofonii i telewizji do zadań Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji należy m. im sprawowanie w granicach określonych ustawą kontroli działalności dostawców usług medialnych. Natomiast art. 53 tejże ustawy stanowi, iż jeśli nadawca naruszy obowiązek wynikający z art. 18a ust. 1 Przewodniczący KRRiT wydaje decyzję nakładającą na nadawcę karę pieniężną.

W związku z tym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001, Nr 14, poz.147 ze zm.), przedstawiam Panu Przewodniczącemu wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony praw i wolności osób z niepełnosprawnością i jednocześnie uprzejmie proszę o zajęcie w tej sprawie stanowiska.

Łączę wyrazy szacunku

Zeno Jijou